

Gorenje ležeče njive dvora Wiesauskega obdelujejo se po trojnoletnem kolobarenji, namreč: 1. leto rž, 2. leto oves, in 3. leto krompir (z močnim gnojenjem).

Njive ravno tega dvora, pa nižje ležeče, so obsejane po načinu menjalne setve, in sicer z devetletno rotacijo, kakor sledi: 1. leto sladkorna pesa (močno gnojena), — 2. leto ječmen (z vmes posejano štajarsko deteljo in pahovko), — 3. in 4. leto detelja s travo, — 5. leto repica (raps), — 6. leto zelena krma, — 7. leto rž (z močnim živalskim gnojem in 1.5 centov superfosfata na jutro), — 8. leto sladkorna pesa, — 9. leto ječmen.

Polje pristav Haugvic in Čišvic obseva se po sledečem kolobarju: V Haugvici: 1. leto krompir, 2. leto ječmen, 3. in 4. leto detelja s travo, 5. leto repica, 6. leto pšenica, 7. leto bela detelja, 8. leto rž, 9. leto oves. — V Čišvici: 1. leto polovica s krompirjem, polovica s sočivjem, 2. leto ozimno žito, 3. in 4. leto detelja s travo, 5. leto pšenica (z močnim gnojenjem), 6. leto rž (gnojeno z 1.5 centov superfosfata na jutro), 7. leto oves.

Če si to kolobarenje ogledamo, vidimo, da gospodarstvu ne primanjkuje krme, to pa kaže tudi lepa živina. Pozimi jo krmijo s pesnimi zrezki (odpadki pri izdelovanju sladkorja iz pese), deloma s krompirjem in senom, poleti pa sè zeleno klajo.

Izmed tû sejanih sort pšenice se najbolje obnaša rumena resnata pšenica, škotska pšenica in pa pšenica „garde du corps“. Sladkorna pesa prideluje se le na drugi rotaciji, ker le tam je zemlja za globoko obdelovanje sposobna. Živinske pese nič ne pridelujejo, ker se dobi iz sladkorne dosta pesnih zrezkov po nizki ceni. (Dal. prih.)

Pignoleto, zgodnja sorta koruze (sirka).

V mrzlejih legah, posebno o mokrih in hladnih letinah, navadna debeložrnata koruza ne dozori dobro. Kake sitnosti pa nedozorela koruza prouzročuje, to vé vsak, kdor je tako imel, kako težavno mu je bilo obraniti jo, da ni splesnela. A tudi v tem je prepozna dozoretev neugodna, ker ne moremo o pravem času jeseni posejati zimskega žita, katero mora v mrzlih legah biti vsaj o sv. Mihelu posejano, če hočemo, da bo do zime okrepilo se ter dovolj čvrsto postalo proti zimskim neugodam.

Pignoleto pa je gledé tega velevažen, ker 2–3 tedne hitreje dozori, in to je velike koristi. Res je, da na videz je pignoleto manjšega stebila in tudi drobnejega zrna, pa to zrnje je jedro skoro brez luskinj, ter daje najfinejo moko. Tudi vaga en hektoliter pignoleta 6 kilo več od navadne koruze, zato se tudi lahko po 1½ gold. dražje prodaja od navadne. Vrh tega je pignoleto jako radoviten, zato se povsod o njem glasé najpovoljnija poročila.

Poskusite ga, gospodarji! Seme tudi v majhni množini dobite lahko pri vodstvu deželne kmetijske šole v Gorici, katero ga ima, kakor slišimo, še nekaj na razpolaganje, treba pa nemudoma se oglasiti za-nj.

Čebelarjem našim

naznanjam, da imam kacic 15–16 centov prav lepega pitanca na prodaj, in sicer nekaj od lanskega, nekaj pa od predlanskega leta. Moj méd je popolnoma čist in brez vsake nesnage, ker ni izprešan, ampak z mašino (medmetalnico) izmetan, toraj ga sme vsak čebelar brez vse skrbi svojim čebelam klasti. Da je tudi za jesti

ali za kaka jedila posladiti izvrsten, se samo po sebi razume.

Prodajam ga po 30 krajc. stari funt, in sicer tako, da ga na svoje stroške na kolodvor v Lesce postavim. Pošiljam ga v škafih, v katerih je po 50 do 80 funtov čistega medú, prazne škafe s pokrovom vred pa po 50 soldov računam. Méd pošiljam le tako, da se mi denar naprej pošlje ali pa po poštne povzetji poplača, tudi ga manj kakor vsaj po 10 funtov pošiljati ne morem.

Luka Porenta,
župnik in čebelar v Srednjivasi v Bohinji.

Gospodarske novice.

Solnca za rast rastlinam ne bi več potrebovali,

če se iznajdba, da električna luč nadomestiti more solnčno svetlobo, po daljšnjih skušnjah tako potrdi, kakor je to našel dr. Siemens v Londonu. On je razpostavil tisti umetni luči, ki se električna luč imenuje, v loncu več tulipanov, katerih popki so imeli ravnokar razpočiti se, in po 40 minutah so bili v najlepšem cvetju. Take skušnje je narejal tudi z gorčico, repo, kolarbami, bobom, kumarami in dinami. Lonca s temi rastlinami je razdelil v 4. vrste: ene je postavil v popolno temo, druge solnčni svetlobi, tretje elektrektrični luči in zadnje enkrat solnčni, enkrat pa električni svetlobi. In našel je, da so rastline v prvih loncih kmalu pomrle, one v družih in tretjih enako hitro rastle, in one v četrtih dosta bolje od teh. — Se ve da se ne more misliti, da bi s pomočjo električne svetlobe rastlinstvo celih okrajia moglo hitreje rasti, le za manjše prostore utegnili bi električna luč nadomestovati solnce. Mi še tega ne pričakujemo. Al vsakako zanimive so navedene skušnje zato, ker potrjujejo, da res električna luč more deloma nadomestiti solnce. Kaj da je električna luč, ne moremo tukaj razlagati, le to povemo, da je iznajdba novejšega časa, ki je uže toliko čudapolnih iznajdeb na svet spravil.

Ozimina po vsem našem cesarstvu

je hudo zimo srečno pretrpela, posebno dobro pa pšenica in rž. Mrzli sušec je sicer zeló zadržaval rast, vendar posebne škode ni naredil; želeti je tedaj zdaj gorkega vremena zato, da bi se mogla pomladanska setev opraviti in da bi se tudi ozimina mogla okrepčati.

Národno blagó.

Doneski k slovanski mitologiji.

Spisuje Davorin Trstenjak.

VI.

Perkunji vrh.

Na Štorskem v fari sv. Lenarda v Zabukovji nad Sevnico je gosto obraščen hrib, ki mu pravijo „perkunji vrh“, in na Pohorji najdemo osebna imena „Perkunik“.

To so edini ostanki Perkunovega kulta. Ti imeni pričujete, da so prusko-litovskega boga gromovnika Perkuna tudi Slovenci poznali. Pri družih slovanskih plemenih posle nisem še našel sledú tega imena. Njim je le znan „Perun“. Ime Perun je uže Jak. Grimm pravilno razložil iz: perem, ferio, schlagen, Slovenci so ga tudi imenovali Perec; to pričuje: perečji ogenj, zeló znana svinjska bolezen, katera

živinčeta nagloma umori in o kateri so stari Slovani mislili, da je Perunova kazen.

A drugo koreniko ima ime Perkun. Pott je stavil Perkun k staroindiškemu priimku boga Indre „Pard-žanja“, ringsum erzeugend, a po takem bi morali v litoslovanščini dobiti obliko: Pergun ali Peržun. Korenika imena „Perkun“ je: prk, sanskr. prç, besprengen, conspergere, prk-ati — prc-k-ati, sorodno gršk. περκνος. Perkun je torej nevihtni dež (Gewitterregen) z gromom in bliskom združen.

Ali imeni „perkunji vrh“, „Perkunik“ ne izpričujejo na novo mojo trditev, da korotanski Slovenci so starejši od panonskih? Tema „prk“ v pomenu: coire = conspergere, nahajamo srb-slov. „prcati se“, de capris, poljsk. „parkac“ de leporibus, česk. prk, odor caprinus, slovašk. porč a, meresec = conspergens, sansk. prç-nis, gesprenkelt, gefleckt, gršk. περκνος.

Čudno je res, da v eni listini od leta 832. se dela razloček med „Winadi“ in „Sclavi“. Winades se imenujejo korotanski Slovenci, — z imenom „Sclavi“ pa se poznamenujejo oni Slovani, ki so se deloma iz Bohemie, deloma sem od dolnjega Dunaja v gorenji Avstriji naselili bili. Uže dr. Huber je vprašal: „unterscheidet diese Urkunde nicht zwischen Slawen älteren und jüngeren Stammes“? (Glej: Huber „Einführung des Christenthums“ pag. 276. 282.)

Za starinoslovce in kulturohistorike bi zanimivo bilo rešenje vprašanja: kje je početak kozolcev (Getreideharfen), katerih noben drug slovansk, pa tudi noben drug neslovansk narod v Evropi ne pozna, razven korotanskih in kranjskih Slovencev?

Politične stvari.

Ali se bo pri novem številjenju ljudstva v Avstriji narodnost v poštev jemala?

Letos bo v Avstriji takraj Litave zopet številjenje ljudstva. Da je to silno važna reč, kdo bi tega ne razvidel? Tu ne gre samo izvedeti, koliko duš šteje naše cesarstvo, veliko večje važnosti je, da se nadrobno pokaže, katere narodnosti so te duše, koliko jih je te, koliko óne narodnosti. Pri zadnjem številjenju leta 1869. se na to ni nič oziralo in če se bo zdaj prav tako delalo, da se bodo le glave štele, jeziki pa ne, bo številjenje ravno tako napačno in pomanjkljivo, kakor je bilo leta 1869. in 1857.

Zakaj se je takrat tako štel, to bo vsakemu jasno. Sistema je bila taka, da so se vtajili milijoni Slovanov v Avstriji ali vsaj njih velikega števila ni bilo treba uradno konstatirati, da svet ni izvedel, koliko premalo pravic uživajo v primeri svoje množine s številom drugih narodov. Leta 1869. je bilo na krmilu Giskra-Herbstovo ministerstvo, ki je „liberalizem“ ali svobodo razumelo le tako, da imajo Nemci pravico, vse druge narode sebi privzeti. Slovane so hoteli tudi tako popolnem prezreti in potlačiti, da jih še šteli niso. Zdaj bi bil pa uže čas, da se to drugače zasučje, ker so tudi razmere se zdatno premenile. Res da vlada še ni čisto naše krvi, a tudi nasprotne nam ni, toraj bi bilo pričakovati, da bo tudi v tem obziru nepristranska, pravična, kakor obeta, da bo sploh. Zato mislimo, da vlada Taaffejeva nima nobenega interesa na tem, da bi se Slovani zopet šteli le po glavah, ne po narodnosti, kakor dozdej.

Dozdej vlada še ni izrekla, po kakem načelu misli izvršiti številjenje. Pač je bila v državnem zboru neka interpelacija o tem, a to je bilo le vprašanje, ali misli

vlada to številjenje pričeti po stari postavi od l. 1869., ali pa o tem predložiti zbornici novo postavo. Grof Taaffe je odgovoril, da se bo ravnal po postavi od leta 1869. V tej postavi pa izrečno o narodnostih ni govorenja, v tabelah (obrazkih) celó za narodnost ni nobenega predala. Če bi se številjenje vršilo strogo po tej postavi, se tudi zdaj ne bi šteli ljudje po narodnosti, po jeziku.

Akoravno pa ta postava nima nobenega predala za narodnosti, je po njenem 14. paragrafu mogoče dobiti v nji vendar tudi prostor za-njo. Ta paragraf namreč ukazuje, naj se pri prebivalstvu soštejejo tudi gluhi, slepi, nemi (mutci), in tu je pristavek: „in drugi taki“. Če se imajo toraj sošteti mutci, zakaj bi se ne imeli sošteti tudi govoreči, in tu se lahko vrsti predal za narodnosti. Ker je po 5. §. izvršitev številjenja izročena ministerstvu notranjih zadev, ki je zdaj v Taaffejevih rokah, se nadjamo, da bo grof Taaffe po svojem načelu nepristranosti tudi za to sila važno rubriko v postavi našel prostora. Saj je Avstrija mnogojezična država, ob narodnostih sloni tu družbinsko, politično in javno življenje sploh, na jezik so navezane tudi šege prebivalcev. Če bi ne bilo raznih narodov, bi tudi ne bilo vsaj devet desetih sedanjih političnih preprirov razmere v Avstriji bi ne bile tako razkopane, kakor so zdaj zato, ker en narod — nemški — hoče vse druge, posebno slovanske, zatirati. Kdor hoče v tej zmešnjavi narediti red, mora prav nadrobno vedeti, koliko je tega, koliko drugega naroda. Trideset let se uže niso prebivalci šteli po jezikih. Leta 1847. je minister Stadion pač dal sošteti manjše narode, ker mu je bilo za to, da je drug narod postavil proti drugemu, na pr. Rusine proti Poljakom, Slovane in Nemce na Ogerskem pa proti Madjarom. Giskri pa je bilo nasprotno ležeče na tem, da se prikriva število drugih narodov v prid edinemu nemškemu. Tako je podlaga številu raznih narodov še zmiraj številjenje od leta 1847., in tedanjemu številu se prideva vsako leto nekaj odstotkov prirastka, pa zopet le po deželah, ne po narodnostih.

Za stroške številjenja bo menda moral državni zbor privoliti še 3000 gold. več, nego jih je v proračun postavljenih. Toraj bi bilo vsakako prav, če bi zbornica zahtevala, naj se novo številjenje vrši tudi po narodnostih. Našim in slovanskim poslancem sploh bo toraj nalog, skrbeti za to, da se v dotične izkaze spravi tudi predal za številke o narodnostih.

Čehi so to reč uže pretresali, le o tem še niso edini, kako bi se to doseglo, ali po kaki interpelaciji, ali po samostojnem predlogu, katerega bi podali zbornici. Najvpešnejši bo predlog, katerega vlada ne bo mogla prezirati, če bo po večini zbornice sklenjen. Morda bi se v tak predlog vzelo tudi načelo, po katerem se ima določevati narodnost. Nekateri so te misli, da bi tu odločeval rodbinski jezik, to je, jezik, ki se v hiši govori; a to bi ne bila številjenju prava podlaga, kajti znano je, da na pr. pri nas posebno po mestih sem ter tje v čisto slovenskih rodovinah govore nemški ali laški — a kako? — to se vé. Taki bi se pri številjenju izdajali gotovo za Nemce ali Lahe in tako bi bilo njih število preveliko v izkazu. Nam bi se veliko pravilnejše in natančneje zdelo, če bi se po slovanskih krajih za Nemce ali Lahe vpisali le tisti, ki so res med Nemci ali Lahe rojeni, ali k večjemu še tacih starišev tu rojeni otroci, in pa nemške in laške kolonije, drugi pa ne, in da bi posameznikom ne bilo dovoljeno odločevati svojo narodnost, ker se na ta način utegne primeirti, da se bo sin slovenskega kmeta, ki komaj kako nemško besedo ume, vpisal za Nemca.

Vsakako je ta reč tako važna, da je vredna največje pozornosti naših poslancev.